

Brusselse regels Bert Lanting

EU-leiders nemen de touwtjes in handen

Zodra het erom gaat spannen in Europa, is het niet de Europese Commissie en ook niet het Europees Parlement, maar de Europese Raad (lees: de EU-leiders of hun ministers) die de touwtjes in handen neemt.

Dat is volgens EU-veteraan Jan Werts de belangrijkste les uit de woelige weken (eerst de oorlog in Georgië, dan de financiële crisis) die de EU achter de rug heeft. Commissievoorzitter José Manuel Barroso mocht er steeds wel bij zijn op de cruciale momenten, maar het waren steeds de regeringsleiders die de knopen doorhakten.

Die machtsverdeling komt overeen met het beeld dat Werts schildert in de nieuwe versie van zijn standaardwerk *The European Council*: ooit was de Commissie de motor van de Europese Unie, maar geleidelijk is de Europese Raad steeds belangrijker geworden. 'Vooral sinds de uitbreiding van de EU hebben de grote landen het gevoel dat ze meer greep moeten zien te krijgen op wat hier in Brussel gebeurt', zegt Werts, die de EU al sinds 1975 volgt als correspondent. 'Ze zien het gezelschap van 27 toch als een soort klas die een beetje te groot geworden is.'

Onder de fameuze Jacques Delors was het de Commissie die de toon zette in de EU. Formeel doet de Commissie nog steeds de voorstellen tot wetgeving, maar in de praktijk komt het er nu vaak op neer dat de EU-leiders 'dienstorders' uitvaardigen die de Commissie-Barroso vervolgens braaf uitvoert.

Een kwestie van persoonlijkheden? Deels, denkt Werts, maar het voornaamste is vol-

gens hem dat wat Delors toen voor ogen stond – een economische en monetaire unie – samenviel met wat de grote landen (Duitsland en Frankrijk) wilden. Nu dat project is afgerond, heeft de Commissie niet meer zo'n centrale rol.

Volgens Werts profiteert de Raad ook van het feit dat de Commissie minder herkenbaar is voor het grote publiek. 'EU-toppen trekken nu eenmaal veel meer aandacht, omdat de burgers dan het gevoel hebben: Daar zit mijn premier of mijn president.'

Sinds de Franse president Nicolas Sarkozy voorzitter van de EU is, regent het EU-toppen en wordt de Europese Raad steeds dominanter. 'Langzamerhand wordt het een maandelijks gebeuren, precies zoals De Gaulle

begin jaren zestig voorstelde,' constateert Werts.

Hij voorspelt dat de dominante positie van de Raad alleen maar sterker zal worden, ze-

ker als het Verdrag van Lissabon van kracht wordt. Volgens dat verdrag – dat eerder dit jaar door de Ieren werd weggestemd – krijgt de Raad een vaste voorzitter. Om te voorkomen dat die Raadsvoorzitter zijn tegenspeler bij de Commissie volledig gaat overschaduwen is afgesproken dat hij maar een heel kleine staf krijgt. 'Maar wat klein is, kan groeien,' zegt Werts.

Aanvankelijk was het ook nog de vraag of de EU-landen een zwaargewicht als vaste voorzitter zouden tolereren. Maar dat is volgens Werts sinds de financiële crisis veranderd. 'Er klinkt steeds meer de roep om een sterke figuur die echte bevoegdheden krijgt.'

Voor middelgrote landen als Nederland is de ontwikkeling niet gunstig. 'Hun invloed

neemt af, naarmate de Commissie minder belangrijk wordt,' zegt Werts.

EU-liefhebbers zien de tendens met lede ogen aan: hun droom is dat de Commissie de boventoon voert als hoedster van het gemeenschappelijk belang. Toch ziet Werts vooral de positieve kant. 'Doordat de EU-leiders sterk betrokken zijn bij de besluiten en 'vuile handen' maken voor de EU, krijgt het Brusselse beleid meer draagvlak.'

Met Sarkozy regent het EU-toppen

